

Versimpel de beroepsopleiding toch niet

JEROEN GRADENER EN ELLEN HOMMEL

Het sociaal werk heeft behoefte aan een nieuwe professional: een generalist. Voor de creatie daarvan kijken Margot Scholte en Ard Sprinkhuizen naar de opleidingen. Maar ze gaan voorbij aan de ervaringen daar.

De sociale sector schudt op zijn grondvesten als nooit tevoren. Als opleiders van studenten Culturele en Maatschappelijke Vorming (CMV) komen we ogen en oren tekort om de input aan meningen en toekomstvisies te verwerken die vanuit kenniscentra, het ministerie van VWS, beroepsverenigingen en door intellectuelen als Nico De Boer en Jos Van der Lans ('Burgerkracht') over ons neerdalen. Het is alsof de aangekondigde bezuinigingen in de welzijnssector een momentum verschaffen om af te rekenen.

Nieuw is hierbij in: Welzijn Nieuwe Stijl bijvoorbeeld. Margot Scholte en Ard Sprinkhuizen willen een nieuwe sociaal werker, zo bepleiten zij recent in het tijdschrift *Sozio*. Het gaat hen om 'de generalist, een professional

die van alle markten thuis is; niet te diepgravend problemen zoekt en die (in samenhang) beantwoordt waarbij eigen kracht, vrijwillige inzet en collectieve voorzieningen voorafgaan aan het individueel maatwerk en hulpverlening'. De auteurs schrijven dat het de 'hoogste tijd is om aan de noodrem te trekken'. Want: 'Het veld verzucht dat startende professionals onvoldoende aansluiten bij de (nieuwe) eisen die zij stellen en dat de afstand tussen onderwijs en praktijk eerder groter dan kleiner wordt.' Daartoe moet de beroepen- en opleidingsstructuur op de schop. Scholte en Sprinkhuizen, respectievelijk lector en associate lector *Maatschappelijk Werk aan Hogeschool IN Holland*, en beiden werkzaam bij MOVISIE, bepleiten een de-specialisatie van de diverse social work-disciplines (SPH,

MWD en CMV) tot een brede basisopleiding Social Work.

Bij landelijke opleidingsoverleggen van de diverse sociaalagogische opleidingen circuleert van Scholte en Sprinkhuizen een tekst met de titel 'Eén voor allen, allen voor één. Een agenderende verkenning naar de generalist in het sociaal werk en de hervorming van het sociaalagogisch onderwijs'. Hierin schetsen zij wat de vereenvoudiging behelst die ze voorstellen. In dit adviserende document en met hun pleidooi voor een opleiding die 'stevige basisprofessionals' opleidt, maken Scholte en Sprinkhuizen drie cruciale denkfouten.

Sociaal werk is breed

De eerste denkfout van Scholte en Sprinkhuizen is dat ze het sociaal werk verenigen tot een ouderwets soort maatschappelijk werk en klassiek opbouwwerk. Hiermee wordt de schijn gewekt dat sociaal werk principieel als belangrijke opdracht heeft sociale kwetsbaarheid terug te dringen. Dit is een onterechte versimpeling van sociaal werk. Wie namelijk heel precies naar de ontwikkeling van de sociale professies kijkt, tegen de achtergrond van de geschiedenis van (met name) de Nederlandse verzorgingsstaat, ontwaart een brede geschakeerdheid, van materiële,

geestelijke, psychosociale hulpverlening over (semi)residentiële, intra, trans- en extramurale vormen van pedagogische zorg tot klassiek (buurt-) opbouwwerk, vormings-, sociaal-artistiek werk en bemoeienis met de vrijetijdsbesteding van mensen, zoals het jongerenwerk.

Dit brede palet ontbreekt in hun analyse, terwijl hun onvrede over de specialisering zich wél uitstrekt over alle sociaalagogische opleidingen, waaronder Culturele en Maatschappelijke Vorming, Pedagogiek, en Sociaal Pedagogische Hulpverlening.

Overgeneralisatie

De tweede denkfout van Scholte en Sprinkhuizen is de overgeneralisatie waarvan ze zich bedienen in de bewering dat het *hele* sociale domein te lijden heeft onder te specifiek opgeleide professionals. Die zijn aldus hen onvoldoende toegerust om de huidige sociale problemen in gezinnen en in buurten en wijken in hun onderlinge samenhang daadkrachtig tegemoet te treden, en ze verwijten dat de opleidingen.

Dat komt, zeggen ze, doordat de sociale beroepenopleidingen te veel hun oren laten hangen naar het beroepsveld met zijn eigen wensenlijstjes: 'U (werkveld) vraagt, wij (opleidingen) draaien.' Ze stellen in hun adviesdocument: 'De huidige opleidingen (...) neigen ertoe de oren te laten hangen naar specifieke wensen van het werkveld, waardoor ze eerder beginnende specialisten afleveren dan breed opgeleide generalisten.'

We zijn benieuwd naar empirisch bewijs voor deze bewering. De werkelijkheid in Amsterdam is genuanceerder. Toegegeven: we leiden inderdaad studenten op tot beginnende professionals op basis van een specifiek beroepsprofiel, maar daar komen wel uitgebreide stage-ervaringen bij. De veelzijdige professional die wij net zo goed als Scholte en Sprinkhuizen ambiëren, zien wij eerder ontstaan bij

een ervaren en terdege bij- en nageschoolde beroepskracht dan bij een pas afgestudeerde 21-jarige novice. De boegbeelden van de sociale sector zijn immers vaak professionals die al jaren in het werkveld bezig zijn.

Vereenvoudiging

Hun derde denkfout ten slotte – en de kern van de zaak – betreft het pleidooi van Scholte en Sprinkhuizen voor een samenvoeging van de verschillende sociaalagogische opleidingen tot een brede *social work*-bacheloropleiding, opdat de 'sociaalagogische generalist' er komt. In dit pleidooi zijn velen hen voorgegaan – en dan met name vanuit een intellectuele positie die zich op enige afstand van de uitvoerders in beroepspraktijk en de opleidingen bevindt. Die positie maakt het verleidelijk om zo'n pleidooi tot vereenvoudiging te houden.

De ervaring met zo'n integratie van SPH, MWD en CMV tot een brede *social work*-bachelor is minder hooggestemd. Zo'n samenvoeging blijkt nauwelijks duurzaam te vertalen naar een breed opleidingsprofiel, anders was dat er al wel geweest. Blijkbaar beschikken de bestaande opleidingsprofielen voor bijvoorbeeld Maatschappelijk Werk en Dienstverlening, Sociaal Pedagogische Hulpverlening, Culturele en Maatschappelijke Vorming en Pedagogiek nog op voldoende krediet in de actuele beroepspraktijk. Studenten begrijpen een abstracte en kunstmatig breed gedefinieerde beroepspraktijk niet, en dit sluit ook niet aan bij hun ontwikkelingsbehoefte.

Kortom: met hun pleidooi voor vereenvoudiging van het sociaal werk zijn Scholte en Sprinkhuizen aan een onmogelijke opdracht begonnen. Ze zullen, in onze ogen terecht, weerstand ontmoeten van de diverse beroepsopleidingen en gespecialiseerde dienstverlening in het brede sociale domein. De ingezonden reacties op hun stellingname op de inter-

netpagina van Sozio spreken wat dat betreft voor zich.* Zo stelt een jongerenwerker daar dat de huidige CMV-opleiding al te breed is, en dat er juist een gedegen opleiding Jongerenwerk moet komen. Professionals met een MWD- of SPH-achtergrond merken daarentegen op dat zij in hun opleiding een voldoende brede basis hebben meegekregen voor de huidige hybride beroepspraktijk.

Deze reacties illustreren hoe weinig Scholte en Sprinkhuizen er blijk van geven kennis te hebben van door opleiders gestaafe noties over de vorming van jonge professionals tot de professionele alleskunner die we – inderdaad – erg nodig hebben in deze tijd.

Jeroen Gradener was betrokken bij de curriculumontwikkeling van de Professional Master Social Work en werkt als docent bij de opleiding Culturele en Maatschappelijke Vorming aan de Hogeschool van Amsterdam. Ellen Hommel is werkzaam als programmamanager bij het onderzoeksprogramma Culturele en Sociale Dynamiek van het Kenniscentrum DMR bij de Hogeschool van Amsterdam en als kwaliteitsmanager bij de opleiding CMV-Amsterdam.

Noot

* www.sozio.nl/creer-nieuwe-basisopleiding-voor-sociale-professional/1024290

Bronnen

- Pelt, M. van, M. Hoijtink e.a., *Meesterschap in het sociaal werk. Over kennisontwikkeling en praktijkverbetering voor het vak en de organisatie*. Amsterdam: SWP, 2011
- Scholten, Margot & Ard Sprinkhuizen, 'Eén voor allen, allen voor één. Over beroepsvorming, de generalist in het sociaal werk en hervorming van het sociaal-agogisch onderwijs: Een agenderende verkenning', concept 28 november 2011
- Scholten, Margot & Ard Sprinkhuizen, *In de basis. Over het opleiden van de nieuwe sociaal werker*. Sozio, februari 2012